

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

_____ О.Б. Жильцов
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

Робоча програма «Методика викладання образотворчого мистецтва» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»).

Розробник: Кузьменко Г. В., ст. викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від « 03 » вересня 2015 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва _____ Ю. В. Романенкова
(підпис)

© _____, 2015 рік
© _____, 2015 рік

Зміст

I.	Пояснювальна записка	4
II.	Опис навчальної дисципліни	8
III.	Тематичний план навчальної дисципліни:	
	III.1. 5 семестр.....	9
	III.2. 6 семестр	10
IV.	Програма курсу	11
V.	Навчально-методична карта	16
VI.	Теми семінарських занять	18
VII.	Теми практичних занять	19
VIII.	Самостійна робота	21
IX.	Система поточного і підсумкового контролю знань	23
X.	Методи навчання	25
XI.	Методи контролю	26
XII.	Методичне забезпечення	26
XIII.	Засоби діагностики успішності навчання	26
XIV.	Рекомендована література	27
	Основна	27
	Додаткова	27
XV.	Запитання для проведення екзамену	31

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою курсу є підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва до здійснення художньо-естетичного розвитку учнів у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності.

У процесі вивчення дисципліни “Методика викладання образотворчого мистецтва” передбачається комплексне вирішення *завдань художньо-педагогічної підготовки фахівців:*

- усвідомлення студентами сутності образотворчого мистецтва та його ролі в духовному становленні особистості;
- вивчення, аналіз та узагальнення методики викладання образотворчого мистецтва в історичній ретроспективі, ознайомлення з досвідом роботи кращих шкіл світу, формами і методами організації навчання, виховання та художньо-творчого розвитку школярів засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності;
- формування і розвиток педагогічних вмінь та навичок, необхідних для ефективної організації і творчого проведення уроків образотворчого мистецтва а також різноманітних видів позакласних навчально-виховних заходів мистецтвознавчого напрямку у процесі самостійної педагогічної діяльності;
- оволодіння методикою навчання учнів ЗНЗ основам образотворчої грамоти, специфікою розробки та виготовлення візуального ряду з послідовністю виконання учнями ПР в різних художніх техніках та матеріалах на основі знань з дидактики, вікової психології та власного досвіду роботи над живописними, графічними, скульптурними творами й виробами декоративно-прикладного мистецтва;
- опанування основних педагогічних та мистецтвознавчих понять і відповідної термінології; набуття досвіду здійснення добору творів образотворчого мистецтва для ознайомлення та проведення бесід про мистецтво з учнями середнього шкільного віку;

- усвідомлення соціальної ролі педагога у формуванні духовної культури школяра;
- виховання у студентів активності, креативності, самостійності, формування здатності до художньо-творчої самореалізації і духовно-естетичного самовдосконалення у процесі самостійної педагогічної діяльності, поваги до професії вчителя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- найважливіші етапи історії становлення та розвитку, основні дидактичні положення методики викладання образотворчого мистецтва у ЗНЗ;
- мету і завдання викладання образотворчого мистецтва в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах, відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;
- загальнопедагогічні принципи, підходи, структуру і зміст навчальних програм для учнів загальноосвітніх навчальних закладів у галузі «Мистецтво»;
- класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва як однієї з форм відображення дійсності, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;
- основи образотворчої граматики та педагогічного малюнка;
- основні педагогічні та мистецтвознавчі поняття та відповідну художню термінологію; про художній образ, як основу будь-якого мистецтва та специфіку вирішення художнього образу в різних видах образотворчого мистецтва;
- форми організації навчання, методи та прийоми роботи, засоби керівництва навчально-пізнавальною діяльністю школярів на уроках образотворчого мистецтва;
- типи та структуру уроків образотворчого мистецтва, види діяльності учнів, виражальні можливості різних художніх технік та матеріалів;
- особливості календарно-тематичного планування, види, зміст та

методику проведення навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності у позаурочний час.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- керувати художньо-творчим розвитком школярів, виховувати в них ціннісно-світоглядні орієнтації у сфері мистецтва; здійснювати розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування учнями художніх цінностей і способів художньої діяльності; формувати в учнів потребу в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні;
- моделювати та проводити уроки різних типів і позаурочні навчально-виховні заходи, використовуючи систему міжпредметних зв'язків;
- використовувати різні форми й методи ознайомлення учнів ЗНЗ з творами українського та світового мистецтва, художніми явищами сучасності;
- здійснювати відбір творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва для сприймання їх дітьми шкільного віку, вчити школярів інтерпретувати, оцінювати, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи власні думки, судження, оцінки;
- аналізувати та оцінювати учнівські художні твори з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей школярів, стимулювати в них оригінальне, нестереотипне художньо-образне мислення;
- розробляти календарно-тематичні плани, конспекти уроків різних типів з урахуванням особливостей видів художньої діяльності, самостійно виготовляти навчально-методичні посібники, візуальний ряд до уроків;
- добувати, осмислювати, опрацьовувати та свідомо використовувати науково-методичну літературу та інші інформаційні джерела у процесі самостійної педагогічної діяльності;
- здійснювати аналіз типового навчального підручника (навчального посібника) з фаху й оцінювати його зміст з погляду на врахування дидактичних, естетичних та виховних вимог;
- спрямовувати навчально-педагогічну роботу на виховання в учнів

поваги до національних традицій українського народу, любові до надбань рідної культури, потреби до участі у соціокультурній діяльності, художнього оформлення шкільних і позашкільних виховних заходів, – тим самим закласти фундамент для розвитку універсальних якостей творчої особистості, готової до активної участі у громадському та культурному житті суспільства.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>0202 " Мистецтво "</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Напрямок підготовки <u>6. 020205 Образотворче</u> <u>МИСТЕЦТВО</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: розробка мультимедійного супроводження уроку ОМ		Семестри	
ЗОГ – 180		5-й; 6-й	
		Лекції	
		16 год.	
Обсяг годин на семестр	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семінарські	
5-й		6-й	2 год.
72		108	Практичні
			24 год.
			Самостійна робота
			60 год.
			Модульний контроль:
			6 год.
			Семестровий контроль Курсова робота
			72 год.
			Вид контролю:
			Екзамен
Тижневих годин: 2			

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III.1. 5 семестр

№ п/п	Назви тем	Обсяг навчальних занять (кількість год.)						
		Разом	Ауд	Л	Сем	П	СР	МК
Модуль I								
ЗМ №1: Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва								
1.	Мета і завдання навчальної дисципліни. Історія становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву.			2				
2.	Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручники з образотворчого мистецтва.			2		2	10	2
Разом за ЗМ №1		18	6	4		2	10	2
ЗМ №2: Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ.								
3.	Методи навчання образотворчому мистецтву.			2			7	
4.	Форми організації навчання образотворчому мистецтву.			2		4	7	
5.	Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів.			2		12	16	2
Разом за ЗМ №2		54	22	6		16	30	2
Усього за модулем I		72	28	10		18	40	4

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III.2. 6 семестр

№ п/п	Назви тем	Обсяг навчальних занять (кількість год.)						
		Разом	Ауд	Л	Сем	П	СР	МК
Модуль II								
ЗМ №3: Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.								
6.	Форми організації, види, зміст, та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ.			2	2	4	10	
7.	Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках образотворчого мистецтва. Самоаналіз уроку образотворчого мистецтва.			2				
8.	Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.			2		2	10	2
Усього за ЗМ №3		36		6	2	6	20	2
Усього за модулем II		36	14	6	2	6	20	2
Усього за модулями I, II		108	42	16	2	24	60	6
Семестровий контроль Курсова робота		72						
Разом, відповідно до навчального плану		180						

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

IV.1. Модуль 1.

Змістовий модуль №1. Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва.

Тема 1. Мета і завдання навчальної дисципліни. Історія становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву. (2 год).

Вступ. Методика як предмет вивчення. Організація навчального процесу та оцінювання навчальних досягнень за вимогами кредитно-модульної системи.

Розвиток викладання образотворчого мистецтва з античних часів до поч. XIX ст.

Малювання у дореволюційній школі. Система копіювання.

Геометрична система навчання і праця О.П.Сапожнікова.

Методика навчання малюванню у другій пол. XIX ст. Методика М.Попова.

Організація конкурсних виставок малюнків. Натуральна система навчання. Праця П.П.Чистякова.

Внесок петербурзьких викладачів у становлення методики малювання.

Дослідження українських вчених у галузі навчання дітей шкільного віку образотворчій діяльності.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [5]; [6].	Додаткова: [20]; [33].

Тема 2. Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручники з образотворчого мистецтва. (2 год.)

Державні документи, які визначають зміст роботи вчителя ОМ в ЗНЗ. Мета і завдання навчання образотворчого мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. Головні наукові підходи: особистісно зорієнтований, компетентнісний, аксіологічний, діяльнісний, інтегративний.

Принципи навчання: наступності між початковою, основною і старшою школою; поєднання загальнолюдського, національного та етно-краєзнавчого аспектів змісту освіти; інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів; креативності (пріоритет творчої самореалізації); варіативності змісту, методів, технологій; діалогічності; полікультурності.

Сучасні програми та підручники з образотворчого мистецтва галузі «Мистецтво» для ЗНЗ: тематичні розділи, зміст, види діяльності школярів.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [4].	Додаткова: [8]; [9]; [13]; [18]; [34]; [41].

Практичне заняття №1 – 2 год.

Тема: Порівняльний аналіз змісту навчальних програм, характеристика змісту підручників та навчальних посібників з образотворчого мистецтва для ЗНЗ.

Модульний контроль №1 з тем I-го ЗМ: Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання ОМ.

Змістовий модуль №2. Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ.

Тема 3. Методи навчання образотворчому мистецтву. (2 год.)

Поняття «метод», «методичний прийом». Методи навчання на уроках образотворчого мистецтва: класифікація, характеристика.

Провідні методи інтегративних технологій: порівняння й зіставлення, художні паралелі, аналогії, асоціації (за схожістю або за контрастом), емоційний резонанс. Провідні методи проблемно-евристичних технологій: евристична бесіда, дискусія, віртуальна екскурсія, художньо-творчі завдання. Провідні методи ігрових художньо-педагогічних технологій: КВК, вікторини, ігри-блискавки, театралізації, конкурси, завдання на перевтілення й ідентифікацію. Провідні методи інтегративних художньо-педагогічних технологій: фасилітація, метод проектів, робота в малих і великих групах, медіа діалог.

Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст і взаємозв'язок різних груп методів на уроках образотворчого мистецтва. Вибір та поєднання різних груп методів та прийомів у вирішенні мети і завдань уроку образотворчого мистецтва.

Засоби та прийоми, що сприятимуть ефективному проведенню уроків образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [3]; [4]; [7].	Додаткова: [9]; [21]; [34]; [40]; [46].

Тема 4. Форми організації навчання образотворчому мистецтву. (2 год.)

Поняття про форми організації навчання на уроках образотворчого мистецтва. Класифікація та характеристика. Визначення позитивних рис та недоліків.

Урок як основна форма організації навчального процесу.

Вимоги до проведення уроку з образотворчого мистецтва: загальнопедагогічні, дидактичні, розвиваючі, виховні, психологічні.

Значення педагогічного малюнку у навчанні школярів.

Підготовка вчителя до проведення уроку образотворчого мистецтва.

Обладнання та методичне забезпечення кабінету образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [5]; [7].	Додаткова: [6]; [11]; [18]; [20]; [34]; [40]; [46].

Практичне заняття № 2 – 2 год.

Тема. Відпрацювання методики організації мистецького проекту.

Практичне заняття №3 – 2 год.

Тема: Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Організація занять, методика використання групової (диференційовано-групової) ФОН на уроках ОМ.

Тема 5. Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів. (2 год.)

Провідні види діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва: художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретація та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Взаємозв'язок різних видів образотворчої діяльності на основі спільного змісту.

Організація, зміст і характеристика основних етапів уроку образотворчого мистецтва.

Типи уроків образотворчого мистецтва. Структура та характеристика уроку формування та удосконалення художніх вмінь школярів.

Структура та характеристика комбінованого уроку ОМ.

Структура та характеристика уроку контролю (перевірки) та оцінки знань, умінь учнів. (Підсумковий урок).

Особливості інтегрованого уроку. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва.

Основні вимоги до розробки, методика розробки та проведення основних етапів уроку ОМ. Міжпредметні зв'язки уроків образотворчого мистецтва з іншими дисциплінами. Послідовність розробки презентації для проведення уроку образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [2]; [3]; [5]; [6]; [7].	Додаткова: [1]; [6]; [11]; [13]; [14]; [18]; [19]; [21]; [22]; [25]; [26]; [46].

Практичні заняття №4 – № 9 – 12 год.

Тема (2 год.): Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахуванням особливостей їх структури.

Тема (2 год.): Уроки сприйняття. Методика ознайомлення учнів з творами просторових видів мистецтва.

Тема (2 год.): Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Аплікація.

Тема (2 год.): Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Малювання.

Тема (2 год.): Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Ліплення.

Тема (2 год.): Відпрацювання методики керівництва різними видами художньо-практичної діяльності школярів. Конструювання.

Модульний контроль №2 з тем II-го ЗМ: Теорія і методика навчання ОМ у ЗНЗ.

IV.2. Модуль II.

Змістовий модуль №3. Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.

Тема 6. Зміст, організація та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ. (2 год.)

Форми організації, види, зміст та методика проведення позакласних виховних заходів з мистецтва у ЗНЗ.

Орієнтовна тематика бесід. Критерії відбору творів просторового мистецтва для проведення бесід з молодшими підлітками.

Принципи розробки сценарію позакласного виховного заходу.

Самоаналіз позакласного виховного заходу.

Значення позакласної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [5]; [6].	Додаткова: [2]; [7]; [10]; [16]; [17]; [21]; [31]; [39]; [42]; [43]; [45]; [46]; [49].

Семінарське заняття №1 – 2 год.

Тема: Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ.

Практичні заняття № 10, №11 – 4 год.

Тема: Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва.

Тема: Зміст, організація та методика проведення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Тема 7. Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках образотворчого мистецтва. Самоаналіз уроку ОМ. (2 год.)

Діагностика та оцінювання досягнень учнів з образотворчого мистецтва.

Аналіз художніх робіт учнів. Формування в учнів навичок самоаналізу.

Вимоги до оцінки результатів образотворчої діяльності школярів відповідно до вікових особливостей розвитку.

Критерії та принципи оцінки сформованості естетичних почуттів в учнів основної школи до навколишнього та творів образотворчого мистецтва.

Аналіз та самоаналіз ефективності проведеного уроку образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [5].	Додаткова: [7]; [12]; [19]; [40].

Тема 8. Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва. (2 год.)

Вчитель як організатор та керівник навчально-виховного процесу у ЗНЗ.

Принципи планування роботи з образотворчої діяльності.

Планування «зони найближчого розвитку» учнів.

Особливості розробки ілюстрованого календарно-тематичного плану з образотворчого мистецтва.

Естетичне та виховне значення уроків образотворчого мистецтва.

Рекомендована література	
Основна: [3]; [4].	Додаткова: [4]; [5]; [6]; [12]; [36]; [37]; [41]; [46].

Практичне заняття № 12 – 2 год.

Тема: Планування навчально-виховної роботи вчителя образотворчого мистецтва.

Модульний контроль №3: Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА» 5 сем.

Разом – 72 год, (2 кр.). З них: лекції – 10 год., практичні зан. – 18 год., самостійна роб. – 40 год., мод. контроль – 4 год.

Модулі	ЗМ №1		ЗМ №2							
Назва модуля	Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання ОМ.		Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ.							
Лекції	1	2	3	4	5					
Теми лекцій	Мета і завдання навч. дисципл. Історія становл. та розвитку методики навчання ОМ.	Основні положення методики навч. ОМ у сучасних ЗНЗ. Навчальні програми та підручн. з ОМ.	Методи навчання образ-му мистецтву.	Форми організ. навчання образ-му мистецтву.	Урок образотворчого мистецтва: типи, структура, характеристика основних етапів.					
	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>	<i>1 бал</i>					
Практ. з.		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми практичних занять		Порівн. ан-з змісту навч. програм, хар-ка змісту підруч. та навчальних посібників з ОМ для ЗНЗ.	Відпрацювання методики організації мистецького проекту.	Організація занять, методика викор. групової (диф.-групової) ФОН на уроках ОМ.	Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахув-м особливос-й їх структури.	Уроки сприйн-тя. Методика ознайомл. учнів з творами простор. видів мистецтва.	Відпрац. метод-ки керів-ва різними видами обр-чої діяльн. школярів. Аплік-я.	Відпрац. метод-ки керів-ва різними видами обр-чої діяльн. школярів. Малюв-ня.	Відпрац. метод-ки керів-ва різними видами обр-чої діяльн. школярів. Ліплення.	Відпрац. метод-ки керів-ва різними видами обр-чої діяльн. школярів. Констр-ня.
		<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 1 + 10 бал.</i>		<i>1 + 1 + 10 бал.</i>		<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 10 бал.</i>	<i>1 + 1 + 10 бал.</i>	
Сам. р.	<i>5 бал.</i>		<i>5 бал.</i>	<i>5 бал.</i>	<i>5 бал.</i>				<i>5 бал.</i>	
Пот. кон.	<i>МКР №1 – 25 бал.</i>		<i>МКР №2 – 25 бал.</i>							
К-ть бал. за модуль	<i>43 бал.</i>		<i>106 бал.</i>							

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА» 6 сем.

Разом – 72 год, (2 кр.). 3 них: лекції – 6 год., семін. зан. – 2 год., практ. зан. – 6 год., сам. роб. – 20 год., мод. к-роль – 2 год., семестр. к-роль – 36 год. Форма контролю – екзамен.

Модулі	ЗМ №3			
Назва модуля	Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.			
Лекції	6		7	8
Теми лекцій	Форми організації, види, зміст, організація та методика проведення позаурочної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ.		Контроль та оцінка успішності навчання учнів на уроках ОМ. Самоаналіз уроку.	Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.
	1 бал		1 бал	1 бал
Семін. зан.	1			
Теми семінар. зан.			Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ.	
			1 + 10 балів	
Практ. зан.	10	11		12
Теми практичних занять	Активізація навч.-пізнавальної діяльності учнів засобами ОМ.	Зміст, організація та методика пров. позаурочної навч.-виховної роб. з ОМ.		Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.
	1 + 1 + 10 балів			1 + 10 балів
Сам. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточ. контр.	МКР №3 – 10 бал.			
К-ть бал. за модуль	67 балів			
Макс. к-ть бал. (поточ. контр.)	216 бал. (Коефіцієнт визначення успішності - 3,6)			
Екзамен	40 балів			
Макс. к-ть бал.	100			

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль II.		
Змістовий модуль 3.		
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.		
№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Види мистецтва у змісті сучасних програм галузі «Мистецтво» для ЗНЗ. План заняття. <i>I. Теоретична частина.</i> 1. <i>Класифікація видів мистецтва.</i> 2. <i>Поняття «художній образ», «образні засоби мистецтва».</i> 3. <i>Види, особливості мови, засоби художньої виразності образотворчого мистецтва.</i> <i>II. Перевірка завдання (групова форма роботи):</i> проведення фрагменту бесіди для учнів основної школи з використанням презентації, розробленої у програмі Power Point: 1. <i>Мистецтво графіки у змісті навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» для учнів середньої школи ЗНЗ.</i> 2. <i>Мистецтво скульптури у змісті навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» для учнів середньої школи ЗНЗ.</i> 3. <i>Мистецтво живопису у змісті навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» для учнів середньої школи ЗНЗ.</i> 4. <i>Декоративно-прикладне мистецтво у змісті навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» для учнів середньої школи ЗНЗ.</i> 5. <i>Зв'язок образотворчого мистецтва з театром за програмою «Мистецтво» 5-7 кл.</i> 6. <i>Зв'язок образотворчого мистецтва з літературою за програмою «Мистецтво» 5-7 кл.</i> 7. <i>Зв'язок образотворчого мистецтва з архітектурою за програмою «Мистецтво» 5-7 кл.</i> 8. <i>Зв'язок образотворчого мистецтва з дизайном за програмою «Мистецтво» 5-7 кл.</i>	2
Рекомендована література		
Основна: [2]; [3]; [4]; [6].		Додаткова: [3]; [11]; [17]; [18]; [22]; [23]; [35]; [39]; [42]; [46].
Усього семінарських занять за навчальним планом		2

VII. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль I		
Змістовий модуль №1.		
Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва.		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Порівняльний аналіз змісту навчальних програм, характеристика змісту підручників та навчальних посібників з образотворчого мистецтва для ЗНЗ.	2
Змістовий модуль №2.		
Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ.		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2.	Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Відпрацювання методики організації мистецького проекту.	2
3.	Форми організації навчання образотворчому мистецтву. Організація занять, методика використання групової (диференційовано-групової) ФОН на уроках ОМ, відповідно до програм галузі «Мистецтво».	2
4.	Методика розробки та проведення уроків ОМ різних типів з урахуванням особливостей їх структури.	2
5.	Уроки сприйняття. Методика ознайомлення учнів з творами просторових видів мистецтва.	2
6.	Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Аплікація.	2
7.	Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Малювання.	2
8.	Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Ліплення.	2
9.	Відпрацювання методики керівництва різними видами образотворчої діяльності школярів. Конструювання.	2
Разом за модулем I		18

Модуль II		
Змістовий модуль №3.		
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
10.	Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності.	2
11.	Зміст, організація та методика проведення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.	2
12.	Планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.	2
Разом за модулем 2		6

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА

VIII. 1. – 5 семестр

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Методика як предмет вивчення. Історичний аспект становлення та розвитку методики викладання образотворчого мистецтва.

№ з/п	Зміст завдання	К-ть годин	К-ть балів
1.	Опрацювати державні документи, які визначають зміст роботи вчителя образотворчого мистецтва ЗНЗ. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [8]; [25].	10	5
Разом за ЗМ №1		10	5
Змістовий модуль 2.			
Теорія і методика навчання образотворчому мистецтву у ЗНЗ.			
2.	Розробка та виготовлення роздаткового навчально-методичного матеріалу (2 варіанти) для проведення уроку образотворчого мистецтва за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [14]; [21]; [31]; [46]; [47]; [48].	7	5
3.	Розробка послідовності виконання ПР для проведення 1 уроку в 7 кл. з тематичного блоку: «Образотворче мистецтво в нашому житті» або «Новітні мистецькі явища. Дизайн» за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [18]; [19]; [32]; [46]; [47]; [48].	7	5
4.	Творча розробка плану-конспекту авторського уроку з урахуванням вікових особливостей учнів і виду образотворчої діяльності, відповідно до програми «Мистецтво» або «Образотворче мистецтво» за власним вибором. Рекомендована літ-ра (з дод.-вої): [1]; [11]; [21]; [24]; [25]; [26]; [46].	8	5
5.	Творча розробка презентації (Power paint) до авторського уроку, відповідно до програми «Мистецтво» або «Образотворче мистецтво» за власним вибором.	8	5
Разом за ЗМ №2		30	20
Разом за модулем I		40	25

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА

VIII. 2. – 6 семестр

Модуль 2			
Змістовий модуль 3.			
Навчально-виховна робота з образотворчого мистецтва у позаурочний час.			
№ з/п	Назва теми	К-ть годин	К-ть балів
5.	Розробка сценарію позаурочного виховного заходу мистецтвознавчого напрямку для учнів 5-7 кл. Рекомендована література (з додаткової): [31]; [45]; [46]; [47]; [48]; [49]; [50].	5	5
6.	Розробка та виготовлення навчально-методичного матеріалу для проведення виховного заходу мистецтвознавчого напрямку для учнів 5-7 кл. Рекомендована література (з додаткової): [21]; [31]; [45]; [46]; [47]; [48]; [49]; [50].	5	5
7.	Провести самоаналіз виховного заходу мистецтвознавчого напрямку, його відповідність програмам галузі «Мистецтво», віковим особливостям учнів основної школи, якість виготовлення навчально-методичних матеріалів, доцільність добору візуального ряду. Рекомендована література (з додаткової): [21]; [41]; [46]; [49].	5	5
8.	Опрацювати фахові видання й на основі проведеного порівняльного аналізу та змісту діючих програм з образотворчого мистецтва розробити власне тематичне наповнення до одного з розділів програми «Образотворче мистецтво» для 5-7 кл (за власним вибором). Рекомендована література (з додаткової): [4]; [5]; [24]; [36]; [37]; [41].	5	5
Разом за ЗМ №3		20	20
Разом за модулем II		60	45

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основі якої покладено принцип пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. к-сть балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2		ЗМ №3	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	3	3
2	Відвідування семінарських занять	1					1	1
3	Відповідь на семінарському занятті	10					1	10
4	Відвідування практичних занять	1	1	1	8	8	3	3
5	Робота на практичному занятті	10	1	10	5	50	2	20
6	Виконання завдання для самостійної роботи	5	1	5	4	20	4	20
7	МКР	25 10 (тести)	1	25	1	25	1	10
Максимальна кількість балів за модуль				43		106		67
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			216					
Коефіцієнт визначення успішності			3,6					
Екзамен			40					
Підсумковий рейтинговий бал			100					

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота											Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ №1			ЗМ №2				ЗМ №3								
T1	T2	МКР	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	МКР	216	3,6	60	40	100
6	12	25	6	18	57	25	23	17	17	10					
43			106				67								

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів за всі види навчальної діяльності (max - 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка ECTS
90 – 100	«відмінно»	A
82-89	«дуже добре»	B
75-81	«добре»	C
69-74	«задовільно»	D
60-68	«достатньо»	E
35-59	«незадовільно» з можливістю повторного складання	FX
1-34	«незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням курсу	F

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання студентів застосовуються такі методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, бесіда, розповідь-пояснення.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, практичні роботи, порівняльний аналіз.

2) За ступенем самостійності мислення:

- репродуктивні;
- пошукові;
- дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;
- самостійна робота студентів: з книгою;
- виконання індивідуального навчального завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2) Методи стимулювання обов'язку і відповідальності.

- роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета;
- пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.
- методи письмового контролю: МКР.
- методи практичного контролю: творча розробка.
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма;
2. навчальні посібники;
3. опорні конспекти лекцій;
4. зразки робіт студентів та репродукції картин художників;
5. електронні презентації лекційного матеріалу.

XIII. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. збірка контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
2. запитання та білети для проведення екзамену;
3. завдання для проведення ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва».

XIV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 296 с.
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 190 с.: іл.
3. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів / Людмила Масол. – К.: Шк. світ, 2012. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
5. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. – М., «Просвещение», 1974. – 246 с. с ил.
6. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство и методика его преподавания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 368 с., 12 л. ил.
7. Шарко В.Д. Сучасний урок: Технологічний аспект / Посібник для вчителів і студентів. – К.: СПД Богданова А.М., 2007. – 220 с.

Додаткова

1. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5 – 7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч 1 / Упоряд. Ж.С.Марчук, О.В.Ночвінова. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2005. – 368 с. – (На допомогу вчителю).
2. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки в школі. – К.: Освіта, 1997. – 180 с.
3. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. - К .: Радянська школа, 1973. – 190 с.
4. Белкіна Е.В., Марчук Ж.С. Образотворче мистецтво. 6 клас: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 40 с.
5. Белкіна Е.В., Марчук Ж.С. Образотворче мистецтво. 7 клас: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 48 с.
6. Вердіна С.В. Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя/ Вердіна С.В., Панченко А.Г. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 111, /1/ с.: іл.. – (Серія «Педагогічні інновації. Майстерня»).
7. Гончаров И.Ф. Эстетическое воспитание школьников средствами искусства и действительности. – М., 1986.
8. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти.
9. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / Упоряд. М.С. Демчишин. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 608 с.
10. Зверев Д.Д., Беседы об искусстве на уроках рисования. – М.: Гос.уч.-пед. издат.

Министерства Просвещения РСФСР, 1958. – 116 с, ил.

11. Інтегровані уроки з предметів естетичного циклу / Упоряд.: Л.Шелестова, Н.Чиренко. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
12. Иванов В. С. Обучение рисванію в школе. – М.: Гос.уч.-пед. издат. Министерства Просвещения РСФСР, 1954. – 120 с, ил.
13. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Калініченко, Л. М. Масол. – Харків : Сиція, 2013. – 224 с. : іл.
14. Калініченко О. В. Альбом з образотворчого мистецтва. 5 клас : навч. посіб. / О. В. Калініченко, Л. М. Масол, В. В. Калініченко. – Харків : СИЦІЯ, 2013. – 72 с.
15. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Калініченко, Л. М. Масол. – Харків : СИЦІЯ, 2014. – 224 с. : іл.
16. Коваль Л.Г., Виховання почуття прекрасного. Методичний посібник. – К.: Рад. школа, 1983. – 120 с.
17. Костин В.И., Юматов В.А. Язык изобразительного искусства. М., «Знание», 1978. – 112 с., илл.
18. Кузнецова Л.С., Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре. О языке архитектуры, скульптуры, живописи. – К.: Рад. школа, 1989. – 319 с.
19. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс) : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «Світоч», 2013. – 240 с.: іл.
20. Масол Л. М. Мистецтво. Робочий зошит для учнів 5 класу: навч. посіб. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Г. В. Кузьменко. – К. : Світоч, 2013. – 80 с. : іл.
21. Масол Л. М. Мистецтво (інтегрований курс) : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол. – К.: Видавництво «СВІТОЧ», 2014. – 208 с.: іл.
22. Масол Л. М. Мистецтво. Робочий зошит. 6 клас: навч. посіб. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Г. В. Кузьменко. – К. : СВІТОЧ, 2014. – 72 с. : іл.
23. Методика обучения рисованию в восьмилетней школе. Под ред. А.П.Фомичёва. – М.: Издательство Академии педагогических наук РСФСР. – 1963. – 360 с.
24. Методичні рекомендації з виробничої практики для студентів IV курсу напряду підготовки «Образотворче мистецтво» (ОКР «бакалавр») / уклад. Г.В. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 76 с.
25. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Музичне мистецтво; Образотворче мистецтво; Інтегрований курс «Мистецтво». 5 – 9 класи. / Л. Масол, О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко [та ін.] / – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 32 с.
26. Неменский В.М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического восприятия: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1981.
27. Ночвінова О.В. Образотворче мистецтво. 5 клас: Тематичне планування та розробки уроків / О.В.Ночвінова, Ж.С. Марчук, Т.С. Хребто. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2006. – 192 с. – (Майстер-клас).
28. Образотворче мистецтво: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Е.В. Белкіна, Ж.С. Марчук. – К.: Навч. книга, 2011. – 208 с.: іл.

29. Павлик К.В. Изобразительное искусство в начальной школе. Учебные материалы по методике преподавания.- «Флинта» - 2002. – 88 с.
30. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
31. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред. Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), - М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I. А – М., 1986 – 447 с., ил., 32 л. ил.
32. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. / Гл. ред. В.М. Полевой; Ред. Кол.: В.Ф. Маркузон, Д.В. Сарабьянов, В.Д. Синюков (зам. гл. ред.), - М.: «Сов. Энциклопедия». Книга I. А – М., 1986 – 432 с., ил., 32 л. ил.
33. Предметний тиждень у школі. Образотворче мистецтво (методичний посібник для вчителів). – Х.: ПФ «Антиква», 2002. – 80 с. укр.. мовою.
34. Рисование в педагогическом училище: Пособие для преподавателей. Издание второе, исправленное и дополненное. / под общей редакцией В.В. Колокольникова. – Ленинград: Гос. учебно-педагогическое издат. Министерства просвещения РСФСР, 1961. – 256 с.
35. Ростовцев Н.Н. История методов обучения: В 2 т. – М.: Просвещение, 1982. – Т. 2. – 240 с.
36. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
37. Русакова Т.Г. Основы зрительской культуры / Программа спецкурса. Комплекс дидактических заданий и упражнений по формированию у младших школьников навыков художественного общения. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2004.
38. Сердюк І.І. Образотворче мистецтво. 6 клас: Тематичне планування та розробки уроків / І.І.Сердюк, М.С. Семенихіна – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. – 256 с. – (Майстер-клас).
39. Семенихіна С.М. Сердюк І.І., Сердюк М.Ф. Образотворче мистецтво. 7 клас: Тематичне планування та розробки уроків / С.М.Семенихіна, І.І.Сердюк, М.Ф. Сердюк – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. – 272 с. – (Майстер-клас).
40. Сисоєва С.О. Основы педагогичної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
41. Твори українського образотворчого мистецтва на уроках в школі: Метод. рекомендації для вчителів образотворчого мистецтва шкіл різного типу навчання / Авт.-укл. С.В.Коновець. – К.: ІЗМН, 1997. – 64 с.
42. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с. (Альма-матер).
43. Чадина Т.А. Как говорит искусство. – Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2005.
44. Чадина Т.А. Чем и как работают художники. – Оренбург: Узд-во ОГПУ, 2005.
45. Чернецова Е.М. Искусство. Словарь-справочник. – М.: Библиотека Ильи Резника, 2002. – 576 с.: ил.
46. Чарнецкий Я.Я. Изобразительное искусство в школе продлённого дня. – М.:

Просвещение, 1991. – 159 с.: ил. – (Б-ка учителя изобразительного искусства). – ISBN 5-09-001729-8.

Періодичні видання

47. Журнал «Мистецтво та освіта»;
48. Журнал «Изобразительное искусство в школе»;
49. Журнал «Відкритий урок»;
50. Журнал «Позакласний час»;
51. Інформаційно-практичний бюлетень «Все для вчителя».

**XV. Запитання для екзамену з курсу вивчення дисципліни
“Методика викладання образотворчого мистецтва”**

1 – 32 запитання з теорії методики навчання ОМ

33 – 64 запитання мають практичну спрямованість

1. Розкрийте зміст Державних програм галузі «Мистецтво» 5 – 7 кл.: мету, наукові підходи, принципи навчання, загальну тематичну структуру.
2. Охарактеризуйте особливості програми «Образотворче мистецтво» 5 – 7 кл., її мету, тематичну структуру. Висвітліть, у чому виявляється творчий підхід щодо трактування змісту програми авторами сучасних підручників.
3. Охарактеризуйте особливості викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» 5 – 7 кл., його мету, тематичну структуру. Розкрийте особливості побудови, загальний зміст, методику роботи з підручником та навчальним посібником «Мистецтво».
4. Дайте порівняльну характеристику, розкрийте варіативність побудови, загальний зміст підручників та навчальних посібників, які забезпечують навчання образотворчому мистецтву учнів основної школи ЗНЗ.
5. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва графіки у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ графічного мистецтва.
6. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва живопису у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва живопису.
7. Розкрийте сутність, особливості художньої мови і визначте місце мистецтва скульптури у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва скульптури.
8. Розкрийте сутність, визначте місце ДПМ у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ ДПМ на прикладі одного з його видів.
9. Розкрийте сутність, визначте місце мистецтва архітектури у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва архітектури.
10. Розкрийте сутність, визначте місце мистецтва дизайну у тематичній структурі державних програм, змісті підручників та образотворчій діяльності учнів 5 – 7 кл. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у викладанні основ мистецтва дизайну.

11. Поясніть, у чому полягає взаємодія образотворчого мистецтва з мистецтвом літератури. Як цей взаємозв'язок розкривається у змісті сучасних підручників, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».
12. Поясніть, у чому полягає синтез образотворчого мистецтва з мистецтвом театру. Як цей взаємозв'язок розкривається у змісті сучасних підручників, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».
13. Поясніть, у чому полягає взаємодія образотворчого мистецтва з мистецтвом музики. Як цей взаємозв'язок розкривається у змісті сучасних підручників, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».
14. Висвітліть особливості усіх видів діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва, відповідно до змісту Державних програм галузі «Мистецтво».
15. Розкрийте основні етапи історії становлення та розвитку методики навчання образотворчому мистецтву. Висвітліть особливості провідних систем навчання малюванню.
16. Охарактеризуйте методи навчання та стимулювання учнів, визначте їх місце в структурі уроків образотворчого мистецтва.
17. Охарактеризуйте форми організації навчання та визначте їх місце в структурі уроків образотворчого мистецтва.
18. Розкрийте послідовність підготовки вчителя образотворчого мистецтва до уроку, особливості проведення самоаналізу ефективності уроку.
19. Висвітліть особливості організації та методичку роботи над виконанням мистецького проекту в основній школі.
20. Дайте характеристику основним структурним етапам уроку образотворчого мистецтва.
21. Висвітліть особливості розробки, орієнтовну тематику, зміст і методичку проведення уроків сприйняття візуального мистецтва.
22. Обґрунтуйте критерії відбору та висвітліть методичку ознайомлення учнів з творами образотворчого мистецтва.
23. Визначте сутність і місце анімалістичного жанру у тематичній структурі державних програм та образотворчій діяльності учнів ЗНЗ. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у вивченні анімалістичного жанру.
24. Визначте сутність і місце пейзажного жанру у тематичній структурі державних програм та образотворчій діяльності учнів ЗНЗ. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у вивченні жанру «пейзаж».
25. Визначте сутність і місце портретного жанру у тематичній структурі державних програм та образотворчій діяльності учнів ЗНЗ. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у вивченні жанру «портрет».

26. Визначте сутність і місце жанру «натюрморт» у тематичній структурі державних програм та образотворчій діяльності учнів ЗНЗ. Поясніть принцип наступності між початковою та основною школою у вивченні жанру «пейзаж».
27. Розкрийте особливості оцінювання результатів навчання учнів основної школи, відповідно до державних вимог.
28. Розкрийте види, мету, завдання планування навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва у ЗНЗ, послідовність розробки календарно-тематичного плану.
29. Розкрийте форми організації та види навчально-пізнавальної діяльності мистецтвознавчого характеру в учнів основної школи у позанавчальний час.
30. Висвітліть особливості організації та методiku проведення позаурочних навчально-виховних заходів мистецтвознавчого напрямку у ЗНЗ.
31. Охарактеризуйте методичні прийоми активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів основної школи у процесі вивчення образотворчого мистецтва.
32. Розкрийте принципи розробки і застосування дидактичних та творчих вправ на уроках образотворчого мистецтва.
33. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Родина візуальних мистецтв», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
34. Обґрунтуйте обрану Вами структуру для проведення уроку в 5 кл. на тему «Види графічного мистецтва. Мелодія лінії», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
35. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Розмаїття графічних технік та матеріалів. У країні штрихів та світлотіні», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
36. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Образотворче мистецтво стародавніх культур та цивілізацій», поясніть принцип розробки практичних завдань.
37. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Високе мистецтво духовності. Виразність силуету», поясніть сутність поняття «контраст» у музичному та образотворчому мистецтві.
38. Висвітліть методику розробки та проведення уроку в 5 кл. до інтегрованого курсу «Мистецтво» на тему «Види мистецтва живопису. Кольорова гармонія», поясніть сутність поняття «гама» у музичному та образотворчому мистецтві.
39. Розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі засвоєння поняття «колорит» учнями молодшої та основної школи на прикладі конкретних уроків.

40. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Види скульптури», придумайте власну тему практичного завдання, висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
41. Охарактеризуйте основні етапи уроку в 5 кл. на тему «Засоби художньої виразності скульптури», поясніть зміст дидактичних вправ, які допоможуть учням краще засвоїти навчальний матеріал зазначеної теми.
42. Придумайте власну тему практичного завдання для виконання рельєфної композиції учнями 5 кл., висвітліть послідовність етапів та прийоми роботи з пластичними матеріалами.
43. Висвітліть методику розробки та проведення інтегрованого уроку в 5 кл. на тему «Види мистецтва живопису. Кольорова гармонія», поясніть сутність поняття «гама» у музичному та образотворчому мистецтві.
44. Розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі опанування різновидів аплікації учнями молодшої та основної школи на прикладі конкретних завдань, розкрийте послідовність етапів роботи над аплікацією.
45. Придумайте власну тему практичного завдання для засвоєння теми «Прикрашаємо побут. Декоративно-ужиткове мистецтво» учнями 5 кл., поясніть сутність термінів, необхідних для опанування цієї теми, висвітліть методику роботи над виконанням практичного завдання.
46. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Садово-паркове мистецтво», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
47. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 5 кл. на тему «Час новітній створює красу. Дизайн», придумайте власний зміст і тему практичної роботи, висвітліть послідовність її виконання.
48. Розкрийте особливості організації занять та методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі засвоєння особливостей техніки вітражу на прикладі конкретного уроку.
49. Сформулюйте 4 варіанти тематики практичних завдань для організації групової форми навчання в 6 кл., присвячених вивченню анімалістичного жанру, висвітліть методику проведення.
50. Висвітліть зміст інтегрованого уроку на тему «Запрошуємо на циркову виставу», обґрунтуйте його структуру, ілюстративний ряд, висвітліть послідовність виконання практичної роботи.
51. Розкрийте особливості організації занять та методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі опанування вмінь конструювати з паперу на прикладі уроку «Мистецтво створення ляльки».
52. Придумайте власний зміст уроку на тему «Художник у кіно», обґрунтуйте його структуру, ілюстративний ряд, висвітліть послідовність виконання ПР.
53. Розробіть фрагмент бесіди для учнів 6 кл. з порівняльною характеристикою 2-х живописних картин одного жанру, створених на однаковий сюжет.

54. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 6 кл. на тему «Парний портрет. Я і мій друг», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
55. Розкрийте зміст і тему практичної роботи для уроку в 6 кл., присвяченому вивченню міфологічного жанру, обґрунтуйте його структуру, доцільність дидактичних вправ, висвітліть послідовність виконання практичної роботи.
56. Придумайте власний зміст і тему практичної роботи для уроку в 6 кл., присвяченому вивченню побутового жанру, обґрунтуйте його структуру, доцільність дидактичних вправ, висвітліть послідовність виконання практичної роботи.
57. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 6 кл. на тему «Людина в русі», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи.
58. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 6 кл. на тему «Натюрморт у живопису», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність етапів виконання практичної роботи, розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі виконання натюрморту учнями 5 та 6 класів.
59. Розкрийте методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі вивчення послідовності малювання пейзажу графічними матеріалами на прикладі конкретного уроку. Поясніть зміст дидактичних вправ, які допоможуть учням краще засвоїти навчальний матеріал зазначеної теми, поясніть сутність термінів, необхідних для її опанування.
60. Розкрийте методику керівництва образотворчою діяльністю учнів основної школи у процесі засвоєння особливостей техніки мозаїки на прикладі конкретного уроку.
61. Придумайте власний зміст і тему практичної роботи для уроку, присвяченому вивченню садово-паркового мистецтва, обґрунтуйте його структуру, доцільність дидактичних вправ, висвітліть послідовність виконання практичної роботи.
62. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 7 кл. на тему «Мистецтво архітектури. Архітектурний образ», висвітліть доцільність дидактичних вправ, техніку виконання практичної роботи, розкрийте сутність педагогічного принципу наступності в процесі вивчення зазначеної теми учнями молодшої та основної школи.
63. Обґрунтуйте обрану Вами структуру уроку в 7 кл. на тему «Інтер'єр приміщення», висвітліть доцільність дидактичних вправ, послідовність виконання практичної роботи з малювання інтер'єру у фронтальному положенні.
64. Розкрийте методику проведення уроку-віртуальної екскурсії на тему «Національний художній музей України».